

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De sensu litterali tam in propria, quàm in translata significatione vocum.
disp. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Tertia conclusio. Non est absurdum, quod Scriptura sacra sub eisdem verbis habeat plures sensus literales. Probat, quia cum autor Scripturae sacrae sit Deus qui omnia suo intellectu comprehendit, poterit eisdem verbis intendere plures sensus, quos talis verborum contextus recte permittit. Confirmatur autoritate Augustini 12. Confessionum.

DISPUTATIO II.

De sensu literalis tam in propria, quam in translata significatione vocum.

Conclusiones Diui Thomae amplius explicanda videntur. Atque vt ad sensu literalis, qui ordine primus est & aliorum fundamentum, incipiamus, sciendum est, non posse aptius explicari, quam si dicamus, esse eum, quem Spiritus Sanctus ex significatione ipsa vocum, aut Scripturarum, significare intendit. Cum vero in Scripturis sanctis (vt & in profanis, atque in communi vsu loquendi contingere solet) voces interdum sumuntur in significatione propria: interdum in translata & impropria: quando proprie accipiuntur, sensus literalis est, quem in propria significatione efficiunt: quando vero in translata sumuntur, sensus literalis erit, non quem in significatione propria, sed quem in translata efficiunt. Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana capite quinto, & sexto, ait, ad illud quod secundo ad Corinthios capite tertio, dicitur, *littera occidit*, pertinere, si vel quae in translata significatione passim à Prophetis, atque in veteri testamento dicta sunt, quasi in significatione propria dicta essent, intelligantur: vel si in iis, quae in veteri lege, vt essent velut umbra & typus futurorum, ad tempus instituta & praecpta sunt, litterae dumtaxat insistent, solus sensus literalis queratur, neque inde transire velimus ad spirituales sensum & intelligentiam eorum, quae praeteritis illis signis adumbrata, atque in lege gratiae impleta fuerunt. Atque in vitroque misere obsecari Iudaei turpiter errant: *Et hoc est velamen*, quod Paulus loco citato subiungit, *et hodie in diem postam esse super cor eorum in lectione veteris testamenti: quod auferendum esse ait, à cordibus eorum, cum ad Dominum fuerint conuersi.*

Tertia conclusio.

Sensus literalis quid sit.

Metaphora quid sit.

In metaphora quibus scriptura est usitata, quos sensus literales.

Arum propter regnum caelorum, &c. Non est sensus de castratione propria, quae absque alia legitima causa omnino illicita foret sub poena exclusionis à regno caelesti, sed de castratione metaphorica per votum castitatis effecta, quo impotentes redduntur ad vsum matrimonij, instar eorum, qui verè castrantur: vnde priores distinguit Christus Dominus eo loco ab istis posterioribus, qui tales sunt ab hominibus. Similiter quando Christus Matthaei cap. 18. iubet, *ut se oculus tuus scandalizat te, eruas eum*, &c. sensus non est, quem verba accepta in significatione propria efficiunt: id enim peccatum esset lethale, sed metaphorice accipienda sunt: quare si metaphorice sit in verbo *oculus*, hic erit sensus vt si res perinde coniuncta atque dilecta, ac proprius oculus, scandalizat nos, eruamus eam, & à nobis abiciamus: si vero sit solum in verbis, *erue & proice*, sensus erit, vt quo ad vsum rerum, ex quibus scandalum patimur, habeamus nos instar eius, qui suum oculum eruit, & à se abiecit. Eodem modo in parabolis, in quibus non fit comparatio, sensus literalis non est, & significatione propria eliciendus, sed ex translata, quem vel postea explicat Scriptura, vel fidelibus explicandum relinquit, vt in illa Matthaei cap. 13. *exiit, qui seminavit seminare semen suum*, sensus literalis non est, quem verba in sua propria significatione sumpta significant, sed is, quem postea Christus explicauit discipulis. Idem dicendum est de parabola, quam Nathan Propheta 2. Regum cap. 12. proposuit Dauidi.

Notandum tamen est, multum interesse inter similitudinem & metaphoram: in metaphora enim transferuntur voces à sua propria significatione ad significandum aliquid aliud, propter similitudinem, quam habet cum rebus, quas voces proprie significant: in similitudine vero nulla est translatio vocum, sed voces in sua propria significatione accipiuntur: quod fit vt sensus literalis similitudinis pura sit, quem voces proprie significant. Vnde cum dicitur Apocalypsis, cap. 5. *vici leo de tribu Iuda*, &c. quia est metaphoricè dictum, eo quod vox, *leo*, transfertur ad significandum Christum, qui similis est leoni secundum fortitudinem, sensus literalis non est, quem voces habent in sua propria significatione, sed in translata & metaphorica. In hac vero 1. Petri 5. *Sobrii estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circuit*, &c. quia est pura similitudo, in eaque nomine leonis non significatur diabolus, sed leoni comparatur, sensus literalis accipitur secundum propriam verborum significationem.

Literalis sensus in similitudinibus scripturae quis.

Ex quibus colligo, in parabolis, in quibus in Scriptura sacra regnum caelorum alicui rei comparatur, vt *homini qui seminavit bonum semen, homini Regi, grano sinapis, fermento*, &c. sensum literalem esse, quem voces sua propria significatione reddunt: quia, quod Scriptura diuina eisdem locis affirmat, est, regnum caelorum huic, vel illi rei esse simile: quod verisimile est, acceptis vocibus in sua propria significatione: neque requiritur, quod illud, cui simile dicitur, ita futurum sit, vt fuerit ad quando, vt similitudo habet: quia Scriptura regnum caelorum simile solum esse ipsi rei, non vero rem esse futuram, aut fuisse, asserit.

FDubium est circa visiones Prophetarum, quas Scriptura in libris Prophetarum, atque Apocalypsi narrat quis sit sensus literalis illorum locorum. Cum enim Propheta re vera visiones illas animo perciperint, quibus Deus in spiritu prophetico eis res alias ostendebat, nempe bella futura, persecutiones Ecclesiae, &c. Et Scriptura in significatione propria

In visionibus prophetarum literalis sensus quis.

verborum asserat eas visiones notas Prophetis A fuisse, videtur, sensum literalem, illorum locorum non esse alium, quam eos eiusmodi visiones habuisse, & non metaphoricum, quo videlicet significatur res, eisdem visionibus in spiritu prophetico vltius ostensa. Nihilominus dicendum est, cum intentio Spiritus sancti, & Prophetarum, quando prophetice loquuntur, sit, non tam manifestare Ecclesiae visiones animo conceptas, quas habuerunt, quam praedicere futura, quae illis visionibus praedicuntur, & reuelantur, similia loca Scripturae sacrae potius literatim exponenda esse in sensu metapharico, quo significant res talibus visionibus ostensas, quam in sensu proprio, quo visiones ipsas significant. Vnde quando Danielis cap. 8. dicitur *Daniel vidisse hircum caprarum venientem ab occidente*, sensus literalis est, quod viderit Alexandrum Graecorum Regem in similitudine hirci sibi ostensum venientem ab occidente aduersus Regem Medorum atque Persarum, vt Scriptura ipsa eodem capite explicat. Ad quem modum exponenda sunt caetera loca in quibus Prophetae narrant, se similes visiones vidisse. Quando tamen Scriptura sacra Geneseos cap. 41. narrat, Pharaonem vidisse illud septem bouum & septem spicarum somnium, sensus literalis secundum propriam significationem accipi debet, quo videlicet significatur, Pharaonem tale somnium somniasse, quod re vera contigit: non vero metaphoricus, quo significantur septem anni vbertatis, & septem sterilitatis, qui illo somnio significabantur. Neque enim Pharaon somnium intellexit ante expositionem Ioseph, vt intenderet illud suis verbis significare: neque Scriptura illud narrat in persona Pharaonis: sed auctor libri Geneseos est qui narrat, Pharaonem tale somnium habuisse, quo tamen Deus, tamquam in aenigmate, vbertatem & sterilitatem futuram Pharaoni significare volebat.

Quod de metaphora dictum est (qua aded est frequens in Scriptura sacra, vt integer ferè liber Canticorum ad literam exponendus sit in sensu metapharico, & non in sensu proprio) dicendum est etiam de aliis tropis, quibus verba transferuntur ad minus propriam significationem, vt de hyperbole, ironia, antiphrasi, id est, quasi contrariae phrasos vsurpatione ex accommodatione vsus ad aliquid significandum, & caeteris. Vnde illud Geneseos cap. 11. *Faciamus turrim, cuius culmen peringat vsque ad caelum*, cum per hyperbolam sit dictum, in sensu literali ita exponendum est, id est, quae sit mirae cuiusdam magnitudinis. Et illud Geneseos cap. 3. *Eccc Adam quasi vnus ex nobis factus est*, cum per ironiam sit dictum, ita accipiendum est, ac si diceretur, longè aliter ei euenit, quam cogitauerit. Et Iob cap. 2. *Benedic Deo, & mouere*, cum per antiphrasim sit dictum, exponendum est: verbum benedic, pro maledic: qua etiam forma loquendi 3. Regum 21. Naboth crimen illud falsò obiectum est, quod benedixerit Deum, & Regem, id est, maledixerit.

Duo propterea circa sensum literalem sunt animaduertenda. Vnum est, vt iuxta regulam Augustini 3. de Doctrina Christiana cap. 10. quam maxime fieri possit, interpretemur Scripturam sacram in sensu literali proprio, neque recurramus ad metaphoram aut tropum, nisi iusta causa nos cogat. Vnde Hieronymus ad Pammachium aduersus errores Ioannis Hierosolymitani, & Epiphanius in Epistola ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, & in libro anchorato: Methodius in Dialogo cui titulus est Aglaophon (vt Sixtus Senensis libro quinto, Bibliotheca annotatio. 33. refert) merito reprehendunt

Scriptura sacra qua maxime fieri possit exponenda est in sensu proprio.

Originem, quod plantationem terrestris Paradisi in sensu metapharico exponat: pro arboribus namque Angelos, pro fluminibus caelestes virtutes interpretatus est: id autem Scripturam sacram ludibrio exponit, atque historiae veritatem minuit. Notatur & D. Ambrosius lib. 2. in Lucam cap. 22. quod illud Ioannis 18. de Petro, *Frigus erat, calefaciebat se*, dicat intelligendum esse ad literam, non de vero frigore, sed metapharico, hoc est, caritatis tempore, quo affectus erat.

Alterum vero est, Scripturam sacram, vbi cumque introducit personam loquentem, quam mentiri non deceat, habere sensum literalem verum, vel in propria, vel metapharica, seu translattia significatione verborum: aliam Scriptura possit esse falsa in sensu literali, quod nullo modo est asserendum. Quare quando Gregorius quarto Moralium, atque alibi sapè, & Origenes quarto Periarchon capite secundo, atque alij Patres dicunt: vbi deficit litera, ad mysterium esse recurrendum, ita sane sunt intelligendi, vt hoc tantum velint, vbi deficit litera, in sensu videlicet proprio, recurrendum esse ad sensum metapharicum seu translattium. Eodem modo exponendus est Dionysius quando Apocalypsim Ioannis vocat mysticam reuelationem: Sancti enim mysticum sensum appellant, quemcumque sub litera latentem, siue literalis sit, siue spiritualis. Dixi, vbi introducit personam loquentem, sermo loquentis poterit esse falsus, qualis est ille Diaboli apud Lucam 4. cap. *Hac omnia mihi tradita sunt, & cui volo, do illa*. Ratio est, quia Scriptura solum affert, narratque à tali persona mendacium illud dictum fuisse, quod verissime narrat: non vero, vt à se ipsa dictum nobis proponit.

Paradisus terrenus plantationem signis, sed Origenes in sensu metapharico est interpretatus.

Scriptura vbi introducit personam loquentem, quam mentiri non deceat, sensum literalem habet verum in significatione propria vel translattia verborum.

DISPUTATIO III.

Vtrum idem locus Scripturae habere possit multos sensus literales.

Augustinus 12. confessionum cap. 20. 24. 26. & potissimum 31. itè 3. libro de Doctrina Christiana cap. 27. in ea est sententia, vt asserit, eundem locum Scripturae habere posse multos sensus literales, quorum singuli ab Spiritu sancto sint ibi intenti, idemque innuit 11. de Ciuitate Dei cap. 19. Eandem sententiam sequuntur D. Thomas hoc loco, & quodlibeto septimo, articulo 16. & de potentia Dei, quaest. 4. art. 1. Abulenſis super illud Matthaei 2. ex Aegypto vocauit filium meum, & super cap. 13. Matthaei quaest. 28. Lyranus super cap. 8. Danielis, Dico de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 2. Cansus 2. de locis cap. 11. & plerique alij, estque nobis sententia haec amplectenda, sicut valde probabilis: neque enim auctores illius eam, vt omnino certam asserunt.

Atque praeter rationem D. Thomae hoc loco, proponitur. Quoniam si Spiritus Sanctus, vt Ioannis cap. 11. in illo nefario consilio de occidendo Christo Domino, vsus fuit lingua Cayphae Pontificis ad prophetandum rem longè diuersam ab ea, quam Cayphas sua locutione intendebat, ac re ipsa significauit, cum dixit: *Expedi, vt vnus homo moriatur pro populo, ne tota gens pereat*: quae verba duplicem sensum literalem habent: vnum, qui iniqua menti Pontificis respondebat, de occisione Christi, vt seruatur

12 Scriptura locus habere potest plures sensus literales.

Cayphas prophetauit, verbaque illius duplicem sensum habent.